

Z dziejów Kościoła na Ziemi Lubuskiej

Powstanie diecezji lubuskiej

Przez długie lata istniała w narodzie polskim pamięć o polskiej diecezji leżącej nad środkową Odrą. Upadła ostatecznie w połowie XVI w. diecezja od samego początku była związana z metropolią w Gnieźnie. Taki stan, pomimo różnych przeciwności, przetrwał nawet po odpadnięciu ziemi lubuskiej od polskich księstw w XIII w.

[Niedziela zielonogórsko-gorzowska 17/2004](#)

Diakon Adrian Put

O ile sprawa upadku diecezji nie budziła większych wątpliwości, to czas jej powstania rodził wiele pytań. Mistrz Długosz twierdził, jakoby biskupstwo w Lubuszu założyć miał sam Mieszko I zaraz po przyjęciu chrześcijaństwa. Późniejsze roszczenia biskupów lubuskich do jurysdykcji na Rusi rodziły przypuszczenia o pierwotnym założeniu tego biskupstwa na ziemiach ruskich. Sporą grupę zwolenników miała także opinia, że diecezję lubuską założył Bolesław Chrobry.

Pierwsza wiarygodna wzmianka o diecezji lubuskiej pochodzi z 1133 r. Chodzi tu o bullę papieża Innocentego II, który poddawał polskie biskupstwa zwierzchnictwu metropolii magdeburskiej. Wynika z tego, że diecezja lubuska wówczas już istniała i została wymieniona obok innych polskich diecezji. Warto wspomnieć, że w spisie diecezji duńskich, szwedzkich, norweskich i polskich z 1123 r. nie ma jeszcze żadnej wzmianki o biskupstwie w Lubuszu. Fakt ten rodzi słuszne przypuszczenie, że w tym okresie interesujące nas biskupstwo jeszcze nie istniało.

Sprawę powstania diecezji lubuskiej łączy się od XIX w. z osobą legata papieskiego Idziego z Tusculum. Kard. Idzi, legat papieża Kaliksa II, był osobą kompetentną do podjęcia odpowiednich działań mających na celu utworzenie w Polsce nowego biskupstwa. W tym samym okresie swoją akcję ewangelizacyjną podjął na Pomorzu Zachodnim św. Otton z Bambergu. Być może pod wpływem tej misji zrodził się na dworze Bolesława Krzywoustego pomysł objęcia organizacją diecezjalną terenów nad środkową i dolną Odrą. Ze względu na swe położenie diecezja lubuska miała czuwać nad krzewieniem i utwierdzeniem chrześcijaństwa na zachód i północny-zachód od Lubusza. Plany te musiał zaaprobować odbywający od maja 1123 r. legację w Polsce kard. Idzi z Tusculum. Jeszcze przed majem 1124 r. Idzi opuścił Bolesława i udał się na Węgry. Tak więc reforma organizacyjna Kościoła w Polsce, łącznie z utworzeniem nowych diecezji, musiała nastąpić w tym okresie. Na tej podstawie przyjmuje się, że biskupstwo w Lubuszu zostało założone właśnie w 1124 r.

Przypadająca w tym roku 880. rocznica utworzenia diecezji lubuskiej każe z podziwem spojrzeć na dzieło, jakie podjęli wówczas Bolesław Krzywousty, kard. Idzi z Tusculum oraz pierwszy biskup lubuski - Bernard. I choć pod wpływem reformacji pierwsze biskupstwo na Środkowym Nadodrzu upadło, to jednak przetrwały jego tradycje. Opiekę nad katolikami na ziemi lubuskiej przydzielono najpierw Apostolskiemu Wikariatowi Północy w Kolonii, a następnie diecezji w Paderborn i Delegaturze Wrocławskiej na Brandenburgię i Pomorze Zachodnie. Tradycje m. in. biskupstwa lubuskiego przejęła utworzona w 1930 r. diecezja berlińska. Do tradycji lubuskich nawiązała także utworzona w 1945 r. Administracja Apostolska Kamieńska, Lubuska i Pralatury Pilskiej w Gorzowie. Do dziś wiele parafii leżących pomiędzy Kostrzynem, Ślubicami, Ośnem i Rzepinem może się poszczycić korzeniami sięgającymi biskupstwa lubuskiego.